

Apotti-hankkeessa esiin nouseet tietosuojahaasteet

Kuntamarkkinat 11.9.2019

Ari Toiva

talous- ja hallintojohtaja

Sosiaali- ja terveystoimi, Vantaa

Apotti-hanke

- Tavoitteena sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä
- Pohjana Epic-tietojärjestelmä
- Järjestelmän hankintarenkaassa mukana Helsinki, Vantaa, HUS, Kirkkonummi, Kauniainen, Kerava ja Tuusula
- Tietojärjestelmän toimittaja on mainittujen kuntien omistama Apotti Oy, joka toimii henkilötietojen käsittelijänä

Apotti-järjestelmän käyttöönotto Vantaalla

- Vantaa, Helsinki ja HUS toteuttivat yhdessä 1. vaiheen vaikutustenarvioinnin, joka valmistui huhtikuussa 2019
- Vantaa pyysi tietosuoja-asetuksen mukaista tietosuojavaltuutetun ennakkokuulemistä 16.4.2019
- Vaihe 1. otettiin käyttöön 11.5.2019, vaihe 2. otetaan ensi marraskuussa
- Tietosuojavaltuutettu antoi 3.6.2019 ohjeet ja pyysi vastineen ohjeista sekä selvityksen toimenpiteistä
- Vantaa antoi vastineen tietosuojavaltuutetulle 2.9.2019
- Vuoropuhelu tietosuojavaltuutetun kanssa jatkuu

Tietosuojavaltuutetun ohje kohdistui seuraaviin jäännösriskeihin

- Sosiaali- ja terveydenhuollon rajat ylittävät työroolit
(käyttövaltuushallinta)
- Suostumusten laajuus
- Tekninen käyttöyhteys
- Terveydenhuoltolain 9 §:n mukaisen yhteisrekisterin
edellytykset

Riskit on osin poistettu ja niitä poistetaan

Esimerkki: kotihoidon kokeilulaki

- Vantaa järjestää kotihoidon integroituna kokonaisuutena
- Apotti-järjestelmässä kotisairaanhoidon ja kotipalvelun tiedot on yhdistetty kotihoidon alle
- Vantaa ei ollut hakeutunut vuoden 2005 kotihoidon kokeiluun, joten nykyinen järjestely ei ollut täysin lain mukainen
- Keväällä 2019 Vantaa tiedusteli STM:ltä mahdollisuutta vielä päästä kokeiluun
- STM hyväksyi 7.5.2019 Vantaan kotihoidon kokeiluun, joten kotihoidon järjestely tuli lailliseksi

Jäljellä olevat haasteet

- ❑ Tiettyjen roolien (käyttövaltuuksien) muuttaminen integroiduissa toiminnoissa
  - Esim. asumispalvelut, vanhusten palvelut, lastensuojelu, päihdehuolto, kehitysvammahuolto
  - Muuttaminen vaikeuttaa toiminnan järjestämistä
  - Vrt. kotihoitoa ei tarvitse muuttaa
- ❑ Suostumukset
  - Suostumusten pilkkominen toimiviin kokonaisuuksiin hankalaa
  - GDPR:n johdanto-osan mukaan suostumuksen ei pitäisi olla pätevä käsittelyperuste, kun rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän (esim. viranomaisen) välillä on selkeä epäsuhta
- ❑ Teknisen käyttöyhteyden käyttö
  - Mikäli käyttö estyy, menetetään suuri osa järjestelmän hyödyistä
  - Muuhun tiedonvälitykseen tukeutuminen ei paranna tosiasiallista tietosuojaa

Lainsäädännön ongelmia

- ❑ Soteintegraatiota on kehitetty yli neljännesvuosisadan yhteistyötä korostaen - yhteistyön toteuttamisen keinoja on mietitty vähemmän
- ❑ Erityislakien yhteistyövelvoitteet ja tietosuojasäännökset eivät ole tasapainossa keskenään
- ❑ Kaikki palvelut eivät toteudu vain yhden rekisterin alla
- ❑ Paljon palveluja saavat henkilöt kokevat tärkeäksi, että hoitohenkilökunnalla on riittävästi tietoa
- ❑ Tietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntöuudistus on syytä aloittaa heti ja riippumatta tulevasta sote-uudistuksesta.

Yleinen tietosuoja-asetus (GDPR)

Johdanto, kohta 4

”Henkilötietojen käsittely olisi suunniteltava niin, että se palvelee ihmistä. Oikeus henkilötietojen suojaan ei ole absoluuttinen; sitä on tarkasteltava suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oltava oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin...”

Tätä tasapainoa ei ole riittävästi pohdittu.

Kiitos!